

גדול שבכוחות

1. ע"ר (ב) סז מדור*
... אחרי שיסורו מאתנו כל הצדדים הרעים של העבדות ישאר לנו הצד היפה שבו, שעל ידו יוכל האדם באהבה לסבול ג"כ מה שהוא נגד רצונו ונטייתו, שהוא יסוד המרור, לקבל באהבה את מרירת החיים, כשיודע שיש לפניו מטרה עליונה ונעלה מוסרית. אמנם העבדות ודאי גרמה כמה דברים רעים, כמה תכונות נשחתות, ואצ"ל רעות וצרות בהן שלה לאותם הסובלים אותה אז, אבל גם תכונת ההכנעה, וההשתעבדות למי שראוי להשתעבד, להיות עבד ד' באמת, להיות יכולים לבטל הרצון העצמי והנטיה העצמית בשביל קבלת עול מלכות שמים, שישראל מצטיינים בה, ושהביאו בזה ועתידיים להביא טובה רבה להם ולעולם, גם זה ההכשר נקנה ע"י קנין העבדות והרגל השיעבוד... ורק הוא ישלים את החירות הגמורה, בהיות האדם כ"כ בן חורין עד שיוכל בחירותו המוחלטת ג"כ לשעבד עצמו במקום הראוי, ולהיות עבד במקום שהעבדות היא החירות האמיתית.
2. כורף*
ע"כ הצורה השלמה של החירות באה בהיותה נכרכת עם העבדות, שאז ימצא האדם בנפשו השלטון הגמור הראוי לבן חורין באמת, המושל ג"כ על הגדול שבכוחות שהוא כח החירות עצמו.
3. תנא דבי אליהו רבה פרק ב*
אמר דוד אלהי ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני גוזר והוא מבטלה הוי אומר צדיק מושל ביראת אלהים ואיזה צדיק מושל ביראת אלהים זה הכובש את יצרו.
4. עין איה ברכות א עמוד 49
...כי אין לנו לתלות במקרה כל דבר שממנו נוכל לשאוב תועלת מוסרי המשלים את חסרונותינו... אך יעלה על לב איש נבון לאמר שיש דבר שאנו יכולין לשאוב ממנו השלמה מוסרית, ולא תעשה בכונה מהתכמה העליונה להועיל לנו לחיותנו בהשלמתנו האנושית האמיתית?
5. ע"ר א כו*
יציאת מצרים היתה מאורע כזה, שרק לפי מראית העין הגסה נחשבת היא לדבר שהיה איזה פעם ועבר, ונשאר בתור זכרון אדיר בתולדות ישראל, ובתולדה הכללית של האנושיות כולה. אבל באמת ע"י הכרה תוכית אנו באים לידי ידיעה, כי עצם פעולת יציאת מצרים היא פעולה שאינה נפסקת כלל, התגלות יד ד' בפרסום ובהופעה בהירה על פני ההיסטוריה של התבל, היא התפרצות אור נשמת אלהים החיה והפועלת בכל מרחבי עולם, אשר ישראל זכה לזה, שע"י גדלו והכשרת קדושתו, תאיר את אורה להזריח אורים גדולים בכל נאות מחשכים לדורי דורים. והמפעל העצמי של יציאת מצרים הולך הוא ופועל את פעולתו, הזרע האלהית, אשר נחשפה במצרים לגאולתם של ישראל, היא היא נטויה ועומדת בהכנת המשכת פעולתה, באין הפסק והפרעה.
6. ע"ר ב רפג*
בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא תמצרים. בכת הזרע הנטויה, להוציא אל הפועל את רוממות המעלה מעט מעט בכל דור ודור, חייב כל אחד להשלים, להשיג ולהרגיש את חלקו בשלמות המעלה, השייך לערכו ולדורו, המגיע לו מיציאת מצרים.